

Пролог

Лист надійшов у четвер. Він лежав всередині іншого конверту. В ньому не було нічого підозрілого, тому Рейчел розгорнула його не вагаючись. Він був трохи пошарпаний, ніби подолав складний і довгий шлях, перш ніж дістатися її дверей.

Конверт упав на прилавок лицевою стороною догори. Рейчел дивилася на ім'я та адресу, надруковані на листі за прозорою плівкою спереду. Це відчувалось як падіння з великої висоти. Знадобилася лише частка секунди, щоб вирвати з життя всі роки, що стояли між нею і цими п'ятьма короткими рядками. Між тим, ким вона була і ким стала. Все, що залишилось — це хворобливий, нерівний стукіт її серця, що відлунював у вухах, коли її пальці торкалися імені, яке могло зруйнувати все в її житті.

Разом із конвертом була записка, написана широким звивистим почерком. Нарешті вона підняла її і розгорнула. Кілька хвилин Рейчел сліпо дивилася на слова, доки не повернулася до реального світу і змогла нормально дихати знову. Тоді вона почала читати.

«Перш за все — не хвилюйся, — було написано там. — Він не знає, що я взяв це. Він зник. Я розмовляв зі старою місіс Медоуз, яка каже, що він сказав їй, що їде за кордон на роботу і не повернеться. Я не знаю, чи це правда, але я також не бачу причини, навіщо йому їй брехати. Перед тим, як піти, він викинув купу чорних мішків, щоб їх забрали.

На мішки налетіли чайки і порозносили сміття, тож я пішов поприбирати і знайшов оце. Я не знаю, що воно таке. Я не відкривав. Але я подумав, що ти повинна мати це, — про всяк випадок. Щоправда, я не знаю чому. Можливо, якщо така людина щось викидає, то річ, імовірно, заслуговує на те, щоб її залишили.

Я сподіваюся, що з тобою все гаразд. Я часто думаю про тебе і хотів би, щоб у нас було більше можливостей пізнати одне одного краще. Насправді я хотів би, щоб ми могли почати просто зараз, але я розумію, що тобі, мабуть, буде важко пізнавати мене, не думаючи про нього. Дякую, що повідомила, що ти принаймні влаштувалась. Я радий, що в тебе є місце, яке можна називати домом. Сподіваюся, ти вже маєш друзів і, можливо, навіть кохану людину. Сподіваюся, ти знайшла спосіб почати з чистого аркуша.

Відповідати не потрібно.

З любов'ю, А».

Рейчел кілька хвилин дивилася на записку. Він поїхав за кордон. Справді? Вона кинула погляд на двері книгарні, на мить уявивши, як він проходить крізь її двері. Його обличчя та постать були настільки чіткими в її пам'яті, що це змусило її похитнутись. Її охопив страх, ніби чиясь рукою міцно стиснула горло. Вона була роздратована такою реакцією і відсахнулася від цього страху. Минули роки, а він її ще не знайшов. І якщо він колись її знайде...

— З тобою все гаразд? — почувся знайомий голос Каллена з крісла.

— Так, — відповіла вона. — Я просто забула дещо. Впорался тут сам? Я повернуся за хвилину.

Рейчел піднялася нагору з листом у руках, не маючи жодного уявлення, що з ним робити. Вона стояла на кухні й кружляла з цим конвертом, ім'я на якому обпікало долоні, ніби полум'я свічки. Це місце було таким маленьким, — навіть

ніде сховати його. Зрештою вона відкрила одну з шухляд, засунула всередину конверт і викинула його з думок. Все було нормально. Зрештою, це було лише ім'я, до того ж забуте. Якої шкоди воно завдасть?

1

Тобі знову наснилася смерть. Він прокинувся спітнілий. Йому знадобилося кілька хвилин, щоб усвідомити, що його крики були спричинені пекучим болем у нозі. Він думав у своїй невідповідно наївній манері, яка зводила Сильві з розуму, коли вони були одружені, що, покинувши своє старе життя, він покинув позаду примару смерті.

Того ранку, лежачи на боці на краю незнайомого ліжка, намагаючись перевести подих, чекаючи, поки вже знайомий біль вщухне, він зрозумів, що це було те, щодо чого він рішуче помилявся. У всьому була винна та жахлива жінка. Як там її звали? Дора Мак-Кріді. Вона виходила з будинку біля його орендованого котеджу, коли він під'їхав. Вона зацікавлено розглядала вивіску «Продається» у палісаднику.

— Хіба це не прекрасна місцевість? — запитав тоді він, охоплений життєрадісністю через прибуття. — Ви думаєте переїхати?

Вона розсміялася на рідкість поблажливо, що відразу змусило Тобі пошкодувати про те, що він заговорив. Тоді жінка пояснила, що її сім'я була однією з найстаріших у цьому районі і що в неї були будівельні проекти по всьому Абердинширу.*

---

* Один з 32 округів Шотландії.

— Хоча я завжди мала слабкість до Ньютон-Данбар, — додала вона. — Це місце, звідки я родом, і мені подобається працювати тут. Це місце могло б бути дуже гарним, жвавим, якщо докласти трохи розумових зусиль та інвестицій.

— О, але я думаю, це місце і так чудове, — сказав Тобі. — Особливо маяк.

Вона озирнулася на село, туди, де на пагорбі за найдалльшими будинками ледь виднілася цікава вежа, і протяжно зітхнула.

— Це старе чудовисько! Я дуже сподіваюся, що ви приїхали сюди не через нього.

— Ну, в мене теж є деяка робота, — сказав їй Тобі, охоплений дивною потребою виправдатися. — Мені потрібна була тиха місцина. Ньютон-Данбар здався мені підходящим у цьому плані.

— Ну, так. Тут точно тихо, — вона посміялася над цим. — Чим ви займаєтесь, містере?..

До цього моменту Тобі вже пошкодував про порив, який змусив його привітатися першим. Тепер він ніяк не міг відмахнутися від неї, не здаючись жакливо нечемним.

— Мене звать Тобі. Голлінгвуд, — він додав своє прізвище після секунди вагання. — Я письменник.

На його полегшення, на обличчі Мак-Кріді не з'явилося ознак упізнання.

— Ну, — сказала вона, — якщо ви пишете про маяк, то побачите, що вежа в поганому стані. Насправді він стає більмом на оці. Купа жакливого безладу.

— Хіба там не букністична книгарня?

Мак-Кріді проігнорувала його запитання, ніби вона його й не чула.

— Ви знаєте цю історію, чи не так? Будівельник загинув під час пожежі. Його звали Джеймс Макдональд.

— На маяку? — Тобі, здригнувшись, інстинктивно подивився в бік вежі.

— Ні-ні. У великому будинку. Це було ще на початку 1800-х років, незабаром після того, як тут побудували фоллі*. Зараз від будинку майже нічого не залишилося. Його божевільна дружина спалила це місце і чоловіка живцем усередині.

— Дуже готично.

— О, так, — сказала Мак-Кріді зі специфічним зловтішним тоном, яким зазвичай розповідають плітки. — Тепер руїни будинку і земля навколо них належать мені. Стіни в основному заросли, але те, що залишилося — чорне, як дьоготь. Кажуть, полум'я було видно за багато миль, а дружина танцювала на галявині, коли будинок горів. Ідеальна історія для роману, — криво посміхнулася вона.

Тобі було цікаво, чи Дора Мак-Кріді коли-небудь бачила, як горить людина заживо, і чи посміхалась би вона так, як би побачила. Він підозрював, що вона б все одно сміялася, тому його враження про неї лише погіршилося.

— Не мій стиль, — все, що він сказав.

І ось минулої ночі його сни були просякнуті бурхливим вогнем, а також звичайними для нього стріляниною, вибухами і втечею. Він раптом прокинувся в темряві. І ось тепер він тут, вдивляється у незнайому стелю.

Досвід підказував Тобі, що цієї ночі йому більше не вдасться заснути. Попри те, що була всього п'ята година ранку, він устав, натягнув спортивні штани, джемпер і спустився донизу, де від тиші дзвеніло у вухах. Кухня була сучасною, білою та мінімалістичною, як і решта будинку, з широкими скляними дверима, що відкриваються на терасу, яка виходила в сад. Він стояв, дивлячись у темряву надворі, його відображення виднілося на її тлі, як привид, що ширяє у світлі.

---

* Фоллі, або архітектурний каприз — невелика, зазвичай паркова чи курортна споруда, яку будували в палацово-паркових ансамблях, надаючи їй незвичних, екзотичних форм та кольорів.

Бездіяльність завжди була для нього падінням. Він не знав, що робити. Точніше, він знав, що робити, але не міг почати. Сильві сказала йому, що могла б укласти з ним контракт на книгу, якщо він напише свої мемуари, але це означало, що треба вирішити, з чого почати, а потім вже починати. Тобі більше звик реагувати на подію, а потім описувати її аудиторії, поміщаючи в контекст. Він уявлення не мав, як вписати своє власне життя в контекст, пояснити себе іншим, зробити так, щоб його зрозуміли. Останнім часом навіть йому не вдавалося зрозуміти себе.

Що, коли, де, як, чому — п'ять питань, на які повинна відповісти кожна журналістська стаття, інакше вона не виконує своєї основної функції. Тобі навіть не міг відповісти на перше з них. Не зараз, коли в його голові було так багато інших історій, стільки життів і подій, що 300 слів, 500 слів, 1000 слів не змогли би передати їх із бодай якимось ступенем завершеності.

Втомившись від власного відображення, він вийшов на вулицю, прихопивши з собою сумку, ніби він був на якомусь черговому завданні. На вулиці вже почало світати, попри важку погоду. У повітрі пахло вогкістю. Вже не дощило, хоча дощ був зовсім недавно. Він зачепив кущі, що нависали над стежкою, і відчув бризки з листя на щоках.

Котедж, який орендував Тобі, знаходився на західному кінці головної вулиці Ньютон-Данбара. Насправді це містечко було таким маленьким, що головна вулиця була єдиною вулицею, крім кількох коротких розгалужень, які вели в поля або були відрізані річкою, що протікала по всій долині, де було побудовано село. Ньютон-Данбар розмістився в північному передгір'ї Кернгормса, між гірськими вершинами, які розташувались в шаховому порядку по обидва боки від невеликого скупчення будинків і магазинів. Дорога простягалась уздовж берегів річки Дан, яка огинала село. Якщо Тобі сяде у свою машину і поїде на захід, він опиниться

у Грантауні-он-Спей. Якщо ж він поїде на схід і перетне міст через річку, то через десять миль зустрине Грейт-Данбар, більшого і розвиненішого кузена Ньютон-Данбара, звідки можна виїхати на шосе А944, а потім на шосе А96 в Абердин.

Ньютон-Данбар був містечком крихітним, прихованим, невідомим і здебільшого нічим не примітним — за винятком того факту, що там був маяк, який зовсім не був маяком. Вежа знаходилася на східній околиці села, за рядом котедрів і невеликою квадратною брамою біля воріт, що межувала з основою пагорба, на якому вона стояла. З типовою помпезністю вікторіанського періоду він був побудований як бібліотека для Брекойля — величного особняка, який колись був головним у цій долині, але який давно став руїною, прихованою лісом за пагорбом.

Тобі міг собі уявити, чому господар колись величного маєтку вирішив побудувати оглядовий майданчик у цьому місці — з вершини вежі, мабуть, можна було бачити все село і долину з одного боку, а в ясний день — віддалене скупчення Грейт-Данбар з іншого.

Тобі йшов із повільною рішучістю, прямуючи не до вежі, побудованої нещасним Джеймсом Макдональдом, а в ліс по інший бік пагорба, на якому вона стояла. На той час, коли він досягнув першої зарості з дерев, природного світла було достатньо, щоб розгледіти градієнти в синьо-чорних тінях під ними.

Шлях перегороджував дерев'яний паркан по пояс, і Тобі згадав, що Мак-Кріді володіла лісом. Але зараз її тут не було. Тобі зняв сумку з плеча і кинув її через огорожу, проклинаючи неминучий біль і ногу за те, що вона не працювала так, як треба.

Для Рейчел день розпочався так само, як і всі інші, — з гучного нявкання Юстаса на вухо. Вона розплющила очі і перекотилася на спину. Біла облицьована стеля її маленької

круглої спальні виглядала так само, як і останні п'ять років. Вікна вежі були замалими для її кам'яних стін, і в цьому була іронія: те, що маяку так сильно не вистачало освітлення, здавалося навмисним знуцанням.

Рейчел ухилилася від kota на коротких вигнутих сходинках, що спускались до її крихітної кухні у формі півмісяця. Кіт ішов у комплекті з маяком, але Рейчел не мала ілюзій, що він належить їй. Юстас належав Каллену Макдональду так само, як належала і завжди буде належати вежа — попри те, що він вже тут не живе. Рейчел поставила їжу Юстаса і погладила kota по його старій голові, замислившись, скільки часу мине, перш ніж він, як і його господар, не вирішить, що з безліччю сходів йому не впоратися.

Пізніше, готова до нового дня, Рейчел спустилася гвинтовими сходами в книжковий магазин, а Юстас супроводжував її всю дорогу. У нижній частині вигнутого сходового прольоту, який вів донизу з двох крихітних поверхів житлових приміщень, були важкі дерев'яні двері, які дозволяли вийти на верхній поверх. З цього рівня сходи з кованого заліза аж до першого поверху книжкового магазину були встановлені навпроти стіни. Вони з Калленом довго сперечались про це протягом усього перебування Рейчел на посаді менеджера. Спочатку це місце було побудовано як бібліотека, то чому ж архітектор не розмістив сходи спіраллю в центрі? Це дало б більше місця на непрактично вигнутих стінах, а книгарні не завадило б вільне місце. Каллен і чути не хотів про будь-які зміни всередині вежі, крім тих, які він вже зробив, коли вперше переїхав сюди шістдесят років тому. Але навіть тоді він вдався до мінімальних змін у цій печері, де зберігалися його улюблені книги.

Очевидно, що ця любов до друкованої сторінки передавалась у спадок у незмінному вигляді — чого не скажеш про гроші відповідальних за її розміщення в такому ексцентричному місці. Каллен дозволив зробити лише два

доповнення: крихітну ванну кімнату на першому поверсі та напівкруглий прилавок, встановлений в центрі нижньої кімнати. В останній розміщувалося безліч ящиків і полиць, напханих як важливими, так і забутими речами.

Це включало касу, купу листів і рахунків, ноутбук (такий же старий за комп'ютерними мірками, як сам маяк), чайник, приладдя для чаю і кави, тостер, хлібницю і скляну підставку для тортів. Безпосередньо за прилавком знаходилася дров'яна піч, яка працювала незалежно від сезону. В кам'яній будівлі з товстими стінами, які могли б витримати Північне море, було доволі холодно. Проте в межах милі від цього конкретного маяка протікала лише річка, а саме море було так далеко, що його наявність не мала ніякого значення.

Близькість дров'яної печі до прилавка була б ідеальною, якби не той факт, що Буковскі мав звичку лягати якомога ближче до неї. На ньому лежала відповідальність за те, що Рейчел часто перечіплялася об нього посеред робочого дня. Вона часто думала, що це сподобалось би письменнику, на честь якого було названо коллі. Коли вона розпалювала піч, пролунав звук відмикання дверей великим ключем. Рейчел підняла очі і поклала сірники, широко переступила через уявного собаку, оминула дует крісел і маленький столик з шахівницею, що стояли поруч із прилавком. Поспішаючи до дверей, вона глянула на годинник. Була ледве восьма тридцять.

Сутула біловолоса фігура Каллена Макдональда з'явилася у дверному отворі. За його спиною виднілось похмуре убозтво дня в кольорах синього вологого чорнила. Здійнявся вітер, і гілки дерев, що визирали з далекого боку пагорба, похмуро шмагали по небу.

— Що ти тут робиш так рано? — запитала Рейчел, простягаючи руку, щоб узяти плетений кошик, який він перекинув через одну руку. — Хіба ти не збирався довше поспати?